

Tillsynsrapport

Regelbunden tillsyn
Unike förskolor AB
2023

Förskolan Paletten
Förskolan Trollsländan

Barn- och
utbildningsförvaltningen
D.nr 2023/BUN 0192

tyresö kommun

Sammanfattning Paletten och Trollsländan

Delar i utbildningen som håller god kvalitet

Normer och värden (Paletten och Trollsländan)

Omsorg, undervisning och lärande (Paletten och Trollsländan)

Barns delaktighet och inflytande (Paletten och Trollsländan)

Lärnmiljön inomhus (Trollsländan)

Lärnmiljön utomhus (Paletten och Trollsländan)

Huvudmannens rutiner för hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas (Paletten och Trollsländan)

Delar i utbildningen som behöver utvecklas

Förskolornas arbete med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet (Trollsländan och Paletten)

Förskolans arbete med jämställdhet i undervisningen (Paletten)

Förskolans organisation vid frånvaro i personalen (Paletten)

Lärnmiljön inomhus, främst på avdelningarna för de yngsta barnen (Paletten)

Brister i utbildningen som ska åtgärdas

Förskolorna ska tydliggöra rutinerna för utvecklingssamtal. Samtliga vårdnadshavare ska erbjudas minst ett utvecklingssamtal årligen enligt 8 kap. 11§ skollagen. (Paletten och Trollsländan)

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	5
2	Utbildningens förutsättningar	6
2.1	Allmänt om förskolan Paletten	7
2.2	Allmänt om förskolan Trollsländan	7
2.3	Nyckeltal	8
2.4	Förskollärares ansvar i undervisningen	8
2.5	Rektorns ansvar	9
2.6	Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration	10
2.7	Bedömning – Utbildningens förutsättningar	11
3	Utbildning och undervisning – Paletten	11
3.1	Normer och värden	11
3.2	Bedömning – Normer och värden	12
3.3	Omsorg, utveckling och lärande	12
3.4	Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande	14
3.5	Barns delaktighet och inflytande	15
3.6	Bedömning – Barns delaktighet och inflytande	15
4	Utbildning och undervisning – Trollsländan	15
4.1	Normer och värden	15
4.2	Bedömning – Normer och värden	16
4.3	Omsorg, utveckling och lärande	16
4.4	Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande	18
4.5	Barns delaktighet och inflytande	18
4.6	Bedömning – Barns delaktighet och inflytande	19
5	Uppföljning, utvärdering och utveckling	19
5.1	Huvudmannanivå	19
5.2	Enhetsnivå	20
5.3	Kompetensutveckling	20
5.4	Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling	20
6	Referenser	21

1 Bakgrund

Kommunen har enligt 26 kap. 4 § skollagen tillsynsansvar för fristående förskolor vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 5 § skollagen. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Regelbunden tillsyn genomförs vart fjärde år. Barn- och utbildningsförvaltningen avgör om åtgärder behöver vidtas. Barn- och utbildningsnämnden tar beslut. Tillsynsrapporten publiceras på www.tyreso.se.

Syftet med tillsynen

Syftet med tillsynen är att ge en nulägesbeskrivning av hur förskolan arbetar för att uppnå målen för utbildningen och undervisningen, att granska om utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i förskolans styrdokument samt att bidra till ökad kvalitet genom råd och vägledning.

Nationella styrdokument

FN:s konvention om barnets rättigheter (2018:1197) – barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter

Skollagen (2010:800) – innehåller bestämmelser om skolväsendet där förskolan ingår som en skolform

Läroplan för förskolan (Lpfö18) – beskriver förskolans värdegrund och uppdrag och innehåller mål och riktlinjer för förskolans arbete

Definitioner enligt 1 kap. 3 § skollagen

Undervisning – sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden.

Utbildning – den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

Metod och bedömning

Bedömningen vid tillsynen utgår från skollagens kapitel 1-4 och 8 samt förskolans läroplan, Lpfö18. Beskrivningen och bedömningen baseras på dokumentgranskning, observationer, intervju med rektor och förskollärare, och en enkät som besvarats av pedagoger och vårdnadshavare på förskolan. Förskolans rektor har haft möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten.

2 Utbildningens förutsättningar

Unike förskolor AB har totalt tio förskolor i Tyresö, Nacka och Vimmerby. Fyra av förskolorna ligger i Tyresö. Unike förskolor AB är en del av friskolekoncernen Atvexagruppen.

Huvudman	Unike förskolor AB.
	Org.nr: 556491-1708
	Moderbolag är Atvexa AB.
Skolchef	Helena Rooth, VD Unike förskolor AB
Rektor	Lisa Jakobsson (från och med den 15 maj 2023)
Ped. utvecklingsledare	Emma Sil
Öppettider 8 kap. 3-7§§ skollagen	Trollsländan har öppet 06.30-17.00 Paletten har öppet 07.00-17.00
	Huvudmannen erbjuder omsorg under Tyresö kommuns ramtider 06.30-18.30. Huvudmannen erbjuder alternativ omsorg när förskolorna stänger för exempelvis planeringsdagar eller sommarsemestrar. Arbetssökande erbjuds 30 timmar omsorg per vecka för sitt/sina barn. Föräldralediga erbjuds 24 timmar omsorg per vecka, för sitt/sina barn. Under skolornas sommarlov gäller 15 timmar i veckan för föräldralediga.
Klagomålshantering 4 kap. 8§ skollagen	Rutiner för klagomålshantering finns på huvudmannens webbsida.
Särskilt stöd 8 kap. 9§ skollagen	Huvudmannen har skriftliga rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. En specialpedagog finns att tillgå vid behov.
Modersmål 8 kap. 10§ skollagen	Huvudmannen har en skriftlig plan för undervisningen som handlar om att medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.
Senaste tillsyn – förskolan Paletten och förskolan Trollsländan	Den senaste tillsynen av Paletten och Trollsländan gjordes 2017 som en nystartsgranskning (tidigare huvudman M3P förskolor). Starka sidor som lyftes var arbetet med pedagogisk dokumentation, samt ledningens arbete. Utvecklingsområden som identifierades var det systematiska kvalitetsarbetet. Även Palettens organisation och rutiner var ett utvecklingsområde.

2.1 Allmänt om förskolan Paletten

Förskolan Paletten ligger i Trollbäcken i ett fristående hus med två egna gårdar som omgärdar huset. Förskolan har en Reggio Emilia-inspirerad profil.

Organisation

Personal	
Rektor	0,5 heltidstjänster
Pedagogisk utvecklingsledare	0,25 heltidstjänster
Förskollärare	6,34 heltidstjänster
Barnskötare	6,0 heltidstjänster
Övriga resurser	· En lärare med utländsk förskolläraryr utbildning (Serbien) 1,0 heltidstjänster · Kök, 1,0 heltidstjänster · IKT-pedagog (arbetar med digitala verktyg)

Barngruppens sammansättning och storlek			
Avdelning	Ålder	Antal barn	Antal pedagoger inkl. resurs
Blå	1-3 år	15	3
Röd	1-3 år	15	3
Lila	3 år	12	2
Gul	4-5 år	22	4
Grön	4-5 år	22	3
Totalt		86	15

2.2 Allmänt om förskolan Trollsländan

Förskolan Trollsländan ligger vid Trollbäckens idrottsplats. Förskolan har två fristående hus och två gårdar som omgärdar huvudbyggnaden. Det finns också en skolträdgård. Förskolan har en Reggio Emilia-inspirerad profil.

Organisation

Personal	
Rektor	0,5 heltidstjänster
Pedagogisk utvecklingsledare	0,25 heltidstjänster
Förskollärare	6,5 heltidstjänster
Barnskötare	8,3 heltidstjänster

Övriga resurser	• En lärare med lärarlegitimation 1,0 heltidstjänster • Barnskötare med fil.kand. i psykologi 0,975 heltidstjänster • Kök, 2,0 heltidstjänster • IKT-pedagog (arbetar med digitala verktyg)
-----------------	--

Barngruppens sammansättning och storlek			
Avdelning	Ålder	Antal barn	Antal pedagoger inkl. resurs
Fjärilen	1-3 år	17	4
Gräshoppan	1-2 år	17	3
Nyckelpigan	3-4 år	21	4
Myggan	4-5 år	21	3,5
Humlan	4-5 år	23	4
Totalt		99	18,5

2.3 Nyckeltal

	Förskolan Paletten (2023)	Förskolan Trollsländan (2023)	Samtliga förskolor i Tyresö (2022)	Samtliga förskolor i Sverige (2022)
Antal barn på förskolan	85	90	-	
Antal pedagoger ¹ på förskolan	14	18	-	
Antal heltidstjänster ²	13,34	16,78	-	
Antal heltidstjänster med förskollärarlegitimation	6,34	6,5	-	
Andel heltidstjänster med förskollärarlegitimation i procent	47,5 %	38,7 %	32 %	41 %
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst	6,4	5,4	5,2	5,1
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst med förskollärarlegitimation	13,4	13,8	16,2	12,4

Barn- och utbildningsförvaltningens statistik baseras på det faktiska antalet barn inskrivna på förskolan och antalet faktiska heltidstjänster vid tillsynen. Statistiken för samtliga förskolor i Tyresö (kommunala och enskilda) samt i riket totalt är insamlad av SCB på uppdrag av Skolverket (2022).

2.4 Förskollärarens ansvar i undervisningen

Enligt förskolans läroplan, Lpfö18, ska förskollärare ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande³. Endast den som har legitimation som

¹ Leg. förskollärare, barnskötare och annan pedagogisk personal

² I antalet heltidstjänster har antalet anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) räknats om till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

³ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 3

lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Utöver lärare eller förskollärare får det i undervisningen i förskolan finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas⁴ Rektorn har ett särskilt ansvar för att förskollärare ges förutsättningar att ansvara för undervisningen⁵. I den enkät som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde med medarbetarna i Unikes fyra förskolor i Tyresö anser runt hälften av de personer som svarat att rektorn skapar goda förutsättningar att planera utbildningen och undervisningen.

Paletten

Undervisningen på Paletten bedrivs av minst en förskollärare per avdelning. Förskollärarna anser att ansvaret bland annat innebär att vara insatt i läroplanen och att mötas kollegialt kring det pedagogiska uppdraget. Pedagogerna uttrycker att de inte fått den hjälp och stöd i förskolläraryppdraget som de har behov av.

Trollsländan

På Trollsländan bedriver en förskollärare på varje avdelning undervisningen. Förskollärarna anser att ansvaret som förskollärare handlar om att se till att undervisningen fungerar organisatoriskt och bedrivs med kvalitet och att i det uppdraget utgå från sin profession och ansvarar för att arbetslaget har samsyn. Förskollärarna ser sig som en länk mellan arbetslaget och ledningen. De upplever att de får det stöd i förskolläraryppdraget som de har behov av.

2.5 Rektorns ansvar

Lisa Jakobsson är rektor för förskolan Paletten och förskolan Trollsländan från och med den 15 maj 2023. Hon har arbetat på förskolan Trollsländan sedan 2016 som förskollärare och samordnare och senare varit biträdande rektor för Unikes fyra förskolor i Tyresö. De arbetsuppgifter Lisa haft i rollen som biträdande rektor kommer framöver att delas av rektorn och husansvariga på förskolorna.

Barn- och utbildningsförvaltningens rektorsintervju under tillsynen genomfördes digitalt med Jenny Pettersson, tidigare rektor. Maria Ekelund, rektor för förskolorna Hästhagen och Stenkulan och Emma Sil, pedagogisk utvecklingsledare, deltog också vid intervjun. I maj 2023 genomfördes en kortare intervju med Lisa Jakobsson, ny rektor. Lisa Jakobsson planerar att arbeta cirka 80 procent av sin heltidstjänst på plats på de två förskolorna. Övrig tid kommer hon att arbeta med administrativa uppgifter. Rektorn berättade i intervjun att hon planerar att vara med när arbetslagen reflekterar kring och

⁴ 2 kap 13-14 § skollagen.

⁵ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 15

planerar undervisningen, något som pedagogerna även uttryckt önskemål om i samtal med barn- och utbildningsförvaltningen under tillsynsperioden.

Huvudmannen ska se till att en rektor i förskolan går en särskild befattningsutbildning (rektorsutbildning) inom fem år efter tillträdesdagen⁶. Unike förskolor AB planerar att Lisa ska starta utbildningen hösten 2024. Hon kommer att få stöd kring sitt rektorsuppdrag av en mentor hos huvudmannen. Vid samtal med rektorn framgår att hon har förståelse för och kunskap om en rektors ansvar.

Pedagogisk utvecklingsledare

Emma Sil är pedagogisk utvecklingsledare på Unikes fyra förskolor i Tyresö. Hon är förskollärare och pedagogista (handledare med utbildning för Reggio Emilia-inspirerade förskolor och skolor). Emma Sils uppdrag innebär att leda reflektioner och nätverk samt den pedagogiska utvecklingsgruppen (PUG). Hon möter varje arbetslag en dag i månaden. Tillsammans med rektorerna planerar hon arbetsplatsträffar (APT) och förskolornas målarbete.

2.6 Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration

För att säkerställa att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven om insikt och lämplighet⁷ genomför barn- och utbildningsförvaltningen årligen tillsyn genom en skriftlig kvalitetsdeklaration. Inom ramen för den regelbundna tillsynen görs en uppföljning inom utvalda områden i den årliga kvalitetsdeklarationen.

Lokala riktlinjer för förskolan

Enligt Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av enskild huvudman för fristående förskola⁸ ska varje huvudman ha dokumenterade riktlinjer som utförligt beskriver hur huvudmannen arbetar för att fullgöra skollagens och läroplanens krav på verksamheten. Dokumentet *Regler och riktlinjer* finns att läsa för vårdnadshavarna i det digitala kommunikations- och informationsverktyget Tyra. Under rubriken *Riktlinjer* på huvudmannens webbsida finns ett antal policydokument samlade.

Förskola och hem

Förskolornas avdelningar dokumenterar kontinuerligt utbildningen och undervisningen digitalt i Tyra. Innan barnets introduktion bjuds nya vårdnadshavare in till välkomstmöte. Förskolorna bjuder in till föräldramöte en

⁶ 2 kap. 12§ skollagen

⁷ 26 kap. 4 § punkt 3 skollagen

⁸ Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun (dnr 2023/BUN 0147)

gång årligen och vårdnadshavarna bjuds också in vid exempelvis lucia, sommarfest, avslutning på projekt, fixarkväll och vernissage.

Förskolan erbjuder utvecklingssamtal en gång per år⁹. Vid utvecklingssamtalet samtalar vårdnadshavare och ansvarig pedagog om barnets trivsel, intressen och lärande. I enkäten som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde med vårdnadshavarna under tillsynen anger ett antal vårdnadshavare att de inte blivit erbjudna samtal under de senaste tolv månaderna.

Vid varje förskoleenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd¹⁰. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för verksamheten och som kan ha betydelse för barnen och vårdnadshavarna. Rektor uppger att förskolorna erbjuder ”Samverkan – förskola och hem” med en eller två vårdnadshavare från varje avdelning samt rektor och pedagoger sedan våren 2023, efter ett längre uppehåll av dessa samrådsmöten under pandemin.

Urval

Information om urval för en plats i Unikes förskolor finns på huvudmannens webbsida.

Övergång och samverkan

Rektor anger att förskolan använder kommunens rutiner och underlag för övergång och samverkan.

2.7 Bedömning – Utbildningens förutsättningar

Förskolan Paletten och förskolan Trollsländan ska skapa rutiner så att samtliga vårdnadshavare erbjuds utvecklingssamtal för sina barn en gång per år enligt 8 kap. 11 § skollagen.

3 Utbildning och undervisning – Paletten

3.1 Normer och värden

I Unike förskolors verksamhetsidé framgår att verksamheten ska bygga på värdena ”trygghet, glädje, delaktighet och olikhet”. I dokumentet *Unikes pedagogiska lärmiljöer* framgår förskolornas ställningstaganden när det gäller kunskapssyn och barnsyn, till exempel att ”barn är kompetenta”; ”barn är nyfikna och skapar mening” och ”barn vill utvecklas” samt att lärande ”skapas i inspiration, mening, trygghet och aktivitet” och ”i lekfulla sammanhang med lyhörda och närvarande pedagoger”. I enkäten som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde med medarbetarna i samband med tillsynen tycker

⁹ 8 kap. 11 § skollagen

¹⁰ 4 kap. 13 § skollagen

flera pedagoger som deltog att värdegrunden inte är gemensam och förankrad hos alla i personalen.

Vid de undervisningstillfällen, samlingar och måltider som barn- och utbildningsförvaltningen deltog vid fanns till stora delar ett stöttande, guidande, lyhört och respektfullt förhållningssätt till barnen, men observationerna visade att det fanns variationer i hur pedagogerna talade med barnen.

Förskolans arbete med jämställdhet

Förskollärare har enligt Lpfö18 ansvar för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet. Hela arbetslaget ska medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet. Enligt Skolinspektionen¹¹ innebär det bland annat att konsekvent inkludera ett medvetet genusperspektiv vid genomförande av aktiviteter och planering av miljö och material och i samtal om förhållningssätt. Förskolans rektor ska enligt Lpfö18 inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet och i sitt pedagogiska ledarskap¹². Förskolornas pedagogiska utvecklingsledare berättade att urvalet bland annat görs ur ett medvetet jämställdhetsperspektiv när förskolorna köper litteratur. I Unikes uppföljningsverktyg, processverktyget, ingår för pedagogerna att reflektera kring om miljö, material och det som erbjuds i utbildningen är inkluderande, tillgängligt, tryggt och normkreativt. Det framgår i de exempel som barn- och utbildningsförvaltningen tagit del av i processverktyget att jämställdhetsarbetet inte dokumenteras kontinuerligt. Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer framgick det i pedagogernas samtal med barnen att det finns skillnader i personalens kunskaper och medvetenhet om jämställdhet och likabehandling.

3.2 Bedömning – Normer och värden

Förskolan Palettens arbete med normer och värden håller till stora delar god kvalitet

Förskolan Palettens arbete med jämställdhet i undervisningen behöver utvecklas.

Förskolan Palettens arbete med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas

3.3 Omsorg, utveckling och lärande

Förskolans undervisning organiseras utifrån en så kallad superstruktur, en detaljerad planering med varje pedagogs uppgifter för dagen. Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer var det frånvaro i personalen på

¹¹ Förskolans arbete med jämställdhet, Skolinspektionen (2017)

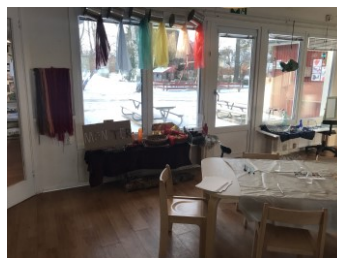
¹² Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid. 19

förskolan. Den ordinarie personalen fördelade sig på avdelningarna, med stöd av vikarier.

Vid observationerna vistades förskolans yngsta barn utomhus på gården en stor del av förmiddagen. Det pågick inte planerad undervisning utomhus. Efter utomhusvistelsen erbjöd en avdelning för de yngsta barnen lek och spontan undervisning samt sångsamling. På en annan avdelning för de yngsta observerade vi att pedagogerna inte hade full uppsikt över barnen efter utevistelsen, eftersom dagliga rutiner och förberedelse för lunch tog stor uppmärksamhet av en av de två pedagogerna.

Om barn själva får möjlighet att vara delaktiga kan det bidra till att utveckla deras självständighet och tillit till sin egen förmåga. På tre av förskolans fem avdelningar uppmuntrades inte barnen att själva lägga upp mat eller grönsaker på sin tallrik, prova att själv skära maten eller hälla upp dryck eller liknande. På en av avdelningarna med yngre barn delade pedagogerna ut tallrikar med redan upplagd mat till var och en.

Vid barn- och utbildningsförvaltningens observation av avdelningen med treåringar pågick spontan och planerad undervisning i mindre och större grupper. Barnen spelade bland annat spel och målade i ateljén tillsammans med en pedagog. Under samlingen lekte gruppen regellekar och sånglekar. Pedagogerna ledde barnen lyhört och respektfullt och stöttade dem i turtagning. På avdelningarna för de äldsta barnen genomfördes spontan och planerad undervisning i små och större grupper. Några smågrupper målade fantasidjur med blyerts, akvarell och tusch, inom temat djur och natur. Pedagogen hade dukat fram materialet innan barngruppen kom. Hon instruerade barnen och guidade dem i undervisningen och berättade att de skulle få prova en för dem ny teknik.

Framdukat material för skapande på det gemensamma torget.

Förskolans arbete med hållbar utveckling

Huggormstema på avdelning Grön.

Under tiden för tillsynen arbetade förskolan utifrån Unikes övergripande tema Hållbar utveckling. Förskollärarna berättade att temat för undervisningen på hela förskolan utgick från djur och natur, till exempel bondgården, odling, livet kring sjön, fåglar, småkryp, spindlar samt huggormar.

Spindeltema på avdelning Gul

Förskolans lärmiljö – inomhus

Förskolans avdelningar har tillgång till egen entré och hall med toaletter och skötrum i anslutning. Alla avdelningar har tillgång till flera rum i olika storlek. Det finns gemensamma utrymmen, så som ateljéer och ett torg i anslutning till avdelningarna för de äldsta barnen. Materialet på avdelningarna är till stor del placerat lågt och gör det möjligt för barnen att själva ta fram. På avdelningarna för de yngsta barnen är variationen i utbudet av material litet. Tillgängligheten till skapandematerial är begränsad för de yngsta. En del av lek- och lärandematerialet har placerats högt upp. Den största delen av materialet på förskolan är okodat (signalerar inte bestämda användningsområden) vilket kan bidra till att utveckla barnens fantasi. Lärmiljöerna är avdelade med låga hyllor, vilket kan bidra till att stimulera till samspel och gemensam lek. Det finns litteratur tillgängligt för barnen på samtliga avdelningar. Ett av förskolans utvecklingsmål för läsåret handlar om att utveckla lärmiljön på hela förskolan.

Litet utbud av material på avdelning för de yngsta barnen

Utomhus

Sittplatser för undervisning och måltider utomhus.

Förskolans utomhusmiljö är uppdelad i två gårdar. Det finns tillgång till ett flertal fasta lekinstallationer såsom gungor, rutschkanor och lekhus. Det finns platser med pergola eller tak som skydd för solens strålar. Det finns platser att odla på. På gården finns sittplatser som möjliggör exempelvis måltider utomhus. Gårdarna erbjuder många möjligheter till lek för barnen. Det finns möjlighet för barnen att leka i avskildhet. Pedagogerna berättade att de såg behov av att rusta upp utemiljön, men att barnen ändå är kreativa och alltid hittar något att göra på gården.

3.4 Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan Palettens arbete med omsorg, undervisning och lärande håller till stora delar god kvalitet

Förskolan Paletten behöver se över organisationen vid frånvaro i personalen

Lärmiljön inomhus på förskolan Paletten bör utvecklas, främst på avdelningarna för de yngsta barnen.

3.5 Barns delaktighet och inflytande

Förskollärarna berättade att de inkluderar barnen i planering av lärmiljöerna. Det finns material som är tillgängligt för barnen, vilket kan bidra till att barnen har möjlighet att påverka sin situation. Undervisningen bygger på det som barnen visar intresse för. Förskolan använder pedagogisk dokumentation för att få fatt på barnens tankar och gruppens processer i utbildningen och undervisningen. Det skiljer sig åt mellan avdelningarna vilken plats den pedagogiska dokumentationen har i lärmiljöerna.

3.6 Bedömning – Barns delaktighet och inflytande

Förskolan Palettens arbete med barns delaktighet och inflytande håller till stora delar god kvalitet

4 Utbildning och undervisning – Trollsländan

4.1 Normer och värden

I Unike förskolors verksamhetsidé framgår att verksamheten ska bygga på värdena ”trygghet, glädje, delaktighet och olikhet”. I dokumentet *Unikes pedagogiska lärmiljöer* framgår förskolornas ställningstaganden när det gäller kunskapssyn och barnsyn, till exempel att ”barn är kompetenta”; ”barn är nyfikna och skapar mening”; och ”barn vill utvecklas” samt att lärande ”skapas i inspiration, mening, trygghet och aktivitet” och ”i lekfulla sammanhang med lyhörda och närvarande pedagoger”. I enkäten som barn- och utbildningsförvaltningen genomförde med medarbetarna på Trollsländan i samband med tillsynen anser de flesta av dem som svarat att värdegrunden är gemensam och förankrad i personalgruppen.

Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer hade förskolans pedagoger ett lugnt, stöttande, lyhört och respektfullt förhållningssätt till barnen. Pedagogerna delade upp sig och stöttade barnen i mindre grupper såväl inomhus som utomhus. Trots att det vid tillfället var frånvaro i personalen märktes inte detta i barngrupperna där undervisning pågick och det fanns ett lugn.

De äldsta barnen på förskolan hämtar lunch från en buffé. Om barn själva får möjlighet att vara delaktiga kan det bidra till att utveckla barnens självständighet och tillit till sin egen förmåga. På en av avdelningarna med yngre barn serverade pedagogerna maten till barnen från en vagn.

Förskolans arbete med jämställdhet

Förskollärare har enligt Lpfö18 ansvar för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet. Hela arbetslaget ska medvetet och

aktivt arbeta med jämställdhet. Enligt Skolinspektionen¹³ innebär det bland annat att konsekvent inkludera ett medvetet genusperspektiv vid genomförande av aktiviteter och planering av miljö och material och i samtal om förhållningssätt.

Förskolans rektor ska enligt Lpfö18 inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet och i sitt pedagogiska ledarskap¹⁴. Den pedagogiska utvecklingsledaren berättade att urvalet bland annat görs ur ett medvetet jämställdhetsperspektiv när förskolorna köper litteratur. I huvudmannens uppföljningsverktyg, processverktyget, ingår för pedagogerna att reflektera över om miljö, material och det som erbjuds i utbildningen är inkluderande, tillgängligt, tryggt och normkreativt. Det framgår i de exempel som barn- och utbildningsförvaltningen tagit del av i processverktyget att jämställdhetsarbetet inte dokumenteras kontinuerligt. Förskollärarna berättade också att det saknas uppföljning och reflektion på enhetsnivå kring jämställdhetsarbetet.

4.2 Bedömning – Normer och värden

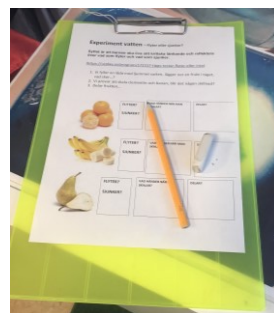
Förskolan Trollsländans arbete med normer och värden håller god kvalitet

Förskolan Trollsländans arbete med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas

4.3 Omsorg, utveckling och lärande

Förskolans undervisning utgår från en detaljerad planering, superstruktur, med varje pedagogs uppgifter för dagen. Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer pågick planerad eller spontan undervisning på samtliga avdelningar, trots frånvaro i den ordinarie personalen. En avdelning startade upp undersökningar av ”flyta och sjunka”. Barnen delades upp i två små grupper som leddes av varsin pedagog. Grupperna provade om olika frukter flöt eller sjönk och om det var någon skillnad om frukten hade skal eller var skalade.

Barnen fick ställa hypoteser och pedagogerna noterade barnens funderingar i ett undervisningsprotokoll, för att kunna ta med barnens tankar vid planeringen av senare undervisningstillfällen. Pedagogerna lockade barnen att stanna kvar i undervisningssituationen under en längre stund och var samtidigt lyhörda när barnen började tappa intresset.

Undervisningsprotokoll för vattenexperiment

¹³ Förskolans arbete med jämställdhet, Skolinspektionen (2017)

¹⁴ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 19

Vi kunde i observationen se att lärmiljöerna var bekanta för barnen och att de delade upp sig i mindre konstellationer efter utevistelsen, på avdelningen och på torget. På en yngrebarnsavdelning pågick introduktion till förskolan. En pedagog höll sig nära de nya barnen medan den andra pedagogen dansade och spelade musik med den övriga barngruppen. De äldsta barnens undervisning kretsade kring klimat, miljö och närområdet och en av grupperna hade målat Bansjön och området kring denna. Förskolläraren berättade att gruppen gemensamt ritat sjön med blyerts vid ett tidigare tillfälle och denna gång gjort samma uppgift, fast med en annan teknik.

Förskolans arbete med digitala verktyg

Flera av förskolans avdelningar använder digitala verktyg som ett komplement i undervisningen. Unikes gemensamma tema för läsåret är "Språk och kommunikation". En av avdelningarna har under tillsynsperioden arbetat med ett bokprojekt, en "digital bokpåse", vilket innebar fick med sig en lärplatta hem, där de dokumenterade vilken bok de läst och var de läste denna. Projektet har bland annat lett till att barnen gjort egna böcker. Inom projektet har barnen även arbetat med greenscreen (skapa bakgrundseffekter) där de gjort stillbilder, filmer med bland annat tekniken stop motion. Barngruppen har samtalat om källkritik. En förskollärare berättade att barnen på en annan avdelning har dokumenterat undervisningen i en app där de kan kombinera text, ljud, bild och film i en slags digital bok.

Förskolans arbete med hållbar utveckling

Barnens ritningar över vattnets väg från sjö till kran

På flera avdelningar utgick undervisningen från natur och miljö. På en avdelning har barnens närmiljö varit i fokus och utifrån det skapades ett intresse för vatten. På avdelningen för de äldsta barnen har undervisningen handlat om klimat och barnen har forskat kring hur man renar vatten och arbetat med att göra uppfinningar med hjälp av ritningar, byggen och att skapa i återvinningsmaterial etcetera.

Lärmiljö Inomhus

Del av Trollsländans torg, samt ingång till den gemensamma ateljén.

Fyra av förskolans fem avdelningar finns i huvudbyggnaden. Avdelningen med de äldsta barnen har sina lokaler i ett fristående hus. Alla avdelningar har tillgång till flera mindre rum, samt egen entré med toalett i anslutning. På förskolan finns ett gemensamt torg med ateljé och bibliotek i anslutning. Torget utgör en

möjlighet för barn från olika avdelningar att mötas. Att barn från olika grupper möts i olika sammanhang kan bidra till att barnen får möjlighet att känna samhörighet. På samtliga avdelningar är materialet i stor utsträckning placerat lågt vilket gör det möjligt för barnen att själva ta fram det, vilket kan bidra till att utveckla barnens självständighet och förmåga att ta ansvar. På avdelningarna för de yngre barnen finns det skapandematerial som är tillgängligt för barnen i begränsad omfattning. Avdelningarna i huvudbyggnaden består av flera små rum. Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer delade pedagogerna upp sig för ökad möjlighet till uppsikt över barnen. Lärmiljöerna är avdelade med låga hyllor i så kallade hörnor, vilket kan bidra till att stimulera till samspel och gemensam lek. Förskolan har lokaler avsedda för att samla barn från flera avdelningar när förskolan öppnar eller stänger.

Utomhus

Trollsländans gård har flera gräsytor och naturmiljö.

Förskolan har en större och en mindre gård som erbjuder goda möjligheter till lek, lärande och samvaro. En del av gården utgörs av naturmiljö. Det finns flera stora gräsytor. Det finns en skolträdgård med en mängd pall/-kragar, där avdelningarna kan odla. Det

finns ett flertal fasta lekinstallationer såsom lekhus, klätterställningar, sandlådor, gungor, platser för vattenlek med mera. Det finns tak som skydd från solens strålar på flera ställen på gården. Det finns flera sittplatser på gården för möjlighet till måltider utomhus. Det finns förråd med flyttbart material som kan tas fram.

Fasta lekinstallationer och pergola som skydd från solens strålar

4.4 Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan Trollsländans arbete med omsorg, undervisning och lärande håller god kvalitet

Förskolan Trollsländans lärmiljö inomhus och utomhus håller god kvalitet

4.5 Barns delaktighet och inflytande

Miljön på förskolan utformas utifrån barnens intressen och behov. Det finns material som är tillgängligt för barnen. Tillgängligheten kan bidra till att barnen har möjligheter att påverka sin situation. I observationerna kunde vi se att barnen verkade ha kunskap om vilket material som finns att tillgå och att det är tillåtet att använda detta, vilket kan bidra till att utveckla barnens förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och miljön i förskolan samt att utveckla självständighet och tillit till sin egen förmåga. Förskolan arbetar med

pedagogisk dokumentation som ett verktyg för att få fatt på barnens tankar och gruppens processer i utbildningen och undervisningen och för att kunna planera undervisningen vidare utifrån detta. Det finns väggdokumentationer från undervisningen och några avdelningar har också andra lösningar som till exempel dokumentation på kartonger som barnen kan bära med sig eller en rörlig (med projektor) dokumentationsvägg. Förskollärarna berättade att de har skapat en reflektionskultur tillsammans med barnen och att de tillsammans reflekterar kring undervisningen såväl planerat som spontant.

4.6 Bedömning – Barns delaktighet och inflytande

Förskolan Trollsländans arbete med barns delaktighet och inflytande håller god kvalitet.

5 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskoleenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras¹⁵. För att dokumentationen ska kunna bli en del av det systematiska kvalitetsarbetet behöver den analyseras. Analysen ska utgå från dokumentationen. Utgångspunkten för analysarbetet är förskolans uppdrag och de nationella målen. Analysen består av tre olika faser: jämföra, tolka och förklara samt problematisera och kritiskt granska¹⁶. I Lpfö18 framgår att förskollärare ska ansvara för att dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys omfattar hur läroplansmålen integreras med varandra och bildar en helhet i utbildningen.¹⁷

5.1 Huvudmannanivå

Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmanna- och enhetsnivå för läsåren 21/22 och 22/23 redogörs för i dokumentet *Unikes SKA-arbete, rektor/huvudman*. Inriktningen i huvudmannens olika mötesforum anges för varje månad. Förskolornas pedagogiska år finns angivet i ett årshjul.

Ett av huvudmannens övergripande mål för Unike förskolor 22/23 handlar om att utveckla former, innehåll och verktyg när det gäller arbetet med den pedagogiska utvecklingen. Ett annat mål handlar om att presentera och implementera Unikes SKA-verktyg, som bland annat innehåller strukturer för uppföljning, utveckling och utvärdering samt för arbetet med lärmiljöerna.

¹⁵ 4 kap. 3,4 och 6 § skollagen

¹⁶ www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/dokumentation-i-forskolan

¹⁷ Läroplan för förskolan, Lpfö18 sid 14.

Unike förskolors gemensamma tema under 2022/2023 är hållbar framtid, det gemensamma utvecklingsmålet under läsåret är språk och kommunikation.

Huvudmannen har organiserat formerna för det systematiska kvalitetsarbetet i en mängd olika mötesforum där olika personer deltar, beroende på yrkesroll. I de olika mötena ska medarbetarna genomföra reflektion, dokumentation, uppföljning och planering på olika nivåer. Se bilaga 1: Delar i det systematiska kvalitetsarbetet.

5.2 Enhetsnivå

Förskolan Paletten

Förskolan Palettens mål för 22-23 handlar om hållbar lärmiljö och syftar bland annat till att erbjuda barnen likvärdiga, inkluderande lärmiljöer som byggs upp utifrån Unikes och Palettens värdegrund, verksamhetsidé och ställningstaganden. Förskollärarna menar att arbetet med att utveckla lärmiljöerna går långsamt på grund av yttre omständigheter såsom brist på tid till planering och genomförande samt bristfällig uppföljning.

Förskolan Trollsländan

Förskolan Trollsländans mål för 22-23 handlar om att utveckla arbetet med reflektionskulturen (att använda reflektion på ett flertal sätt) för att utveckla utbildningen och undervisningen. Förskollärarna på avdelningarna för yngre barn berättade att det har haft svårt att få ihop reflektionstillfällen för arbetslagen på grund av yttre omständigheter, medan tillfällena för arbetslagen på avdelningarna för äldre barn har varit möjliga att genomföra.

5.3 Kompetensutveckling

En stor del av Unikes fortbildning och kompetensutveckling sker internt genom storföreläsningar, nätverk där alla pedagoger i Unike ingår och workshops på det interna utbildningscentret Skattkammaren i Saltsjöbaden. Det finns också möjlighet till enskild kompetensutveckling i till exempel TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Förskollärarna berättade att de upplever att innehållet i den gemensamma kompetensutvecklingen inte stämmer överens med den egna förskolans behov.

5.4 Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling

Det finns rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå

6 Referenser

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit del av följande dokument från förskolorna

Unikes SKA-arbete, rektor/huvudman, Unike förskolor 2021-2022/2022-2023
Pedagogiska året
Utbildningsplan 2021-2022
Exempel på kommunikation med vårdnadshavare från pedagoger i Tyra
Exempel på information till vårdnadshavare från huvudman
Exempel på kommunikation med vårdnadshavare från rektor
Barn i behov av särskilt stöd
Modersmål i förskolan
Utvecklingssamtal - Unike Tyresös riktlinjer inför utvecklingssamtal vt-2022
Utvecklingssamtal -Inbjudan och dagordning för utvecklingssamtal
Utvecklingssamtal – pedagogernas förberedelse för utvecklingssamtal
Exempel på förskolan Trollsländans respektive Palettens SKA-verktyg, inklusive Processverktyget

Barn- och utbildningsförvaltningen har använt följande dokument som referens vid tillsynen

Förskolans arbete med jämställdhet [Elektronisk resurs]. (2017). Skolinspektionen.
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Kvalitetsgranskning/forskolans-arbete-med-jamstalldhet/>

Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet [Elektronisk resurs]. (2021). Skolverket
Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmannarad/2012/systematiskt-kvalitetsarbete---for-skolvasendet>

Bilaga 1

Delar i det systematiska kvalitetsarbetet			
Möte	Omfattning	Deltagare	Innehåll
Styrgrupp	1 gång/månad	Huvudman Rektorer Utvecklingsledare	Uppföljning, utvärdering/analys och sammanfattning av utvecklingsdagar samt resultatet av utvecklingsmålen
Rektorsmöte	1 gång/månad	Huvudman Rektorer	Uppföljning, utvärdering, analys och sammanfattning av förskolornas arbete med friskfaktorer.
Utvecklingsdagar	5 ggr/år	Rector Utvecklingsledare Samtliga pedagoger	<i>Augusti:</i> Superstruktur (organisation); pedagogisk lärmiljö; omsorg, utveckling och lärande – mål, syfte och metoder; genomgång av Unikes riktlinjer och policys. <i>Oktober:</i> Omsorg, utveckling och lärande (mål, syfte och metoder) och förbereda informationsmöte för vårdnadshavare. <i>Januari:</i> Fortbildning <i>Maj (2 dagar):</i> Utvärdering och analys samt fortbildning
APT inkl. pedagogmöte	1 gång/ mån. 2 tim.	Rector Samtliga pedagoger	Utvecklingsmål, Friskfaktorer <i>Oktober:</i> HLR-utbildning <i>December:</i> Systematisk arbetsmiljö <i>Januari:</i> Utvärdering <i>December och juni:</i> trivselaktiviteter för personalen
Förskolans ledningsgrupp	Stenkulan och Hästhagen: 1 gång/mån. Trollsländan och Paletten: 2 ggr/mån.	Rector Arbetslagsledare	Reflektion utifrån projekt och läroplansmål Se över organisation Följa upp förskolans och avdelningarnas resultat på vårdnadshavarenkät (april) Uppföljning och sammanfattning av utvecklingsdagarna och utifrån detta ta fram kommande års utvecklingsmål
Pedagogisk utvecklingsgrupp (PUG)	1 gång/mån.	Rector Utvecklingsledare Arbetslagsledare	Fokus på enhetens utvecklingsmål
Avdelningsmöte	1 gång/mån. (kvällstid) 2 tim.	Arbetslagen	Utifrån avdelningens behov i samråd med rektor. Exempelvis förbereda utvecklingssamtal, praktiskt arbete mm.
Arbetslagens reflektionsmöte	1 gång/vecka (dagtid) 1 tim.	Arbetslagen	Systematiskt kvalitetsarbete i processverktyget.
Enskild planering	1 tim./vecka 30 min./vecka	Förskollärare Barnskötare	I samråd med arbetslaget